

Revija kratke priče sa konkursa
„Slavimo svoje raznolikosti“

Kad riječi dobiju krila



„TRANSOVCI“

queer
montenegro
montenegrin LGBTIQ association



queer
montenegro
crnogorska LGBTIQ asocijacija

IZDAVAČ
Queer Montenegro

EDICIJA
Queer biblioteka

ZA IZDAVAČA
Danijel Kalezić

LIKOVNA UREDNICA
Vanja Gagović

ŠTAMPA
Studio „Branko“

TIRAŽ
150

REVIJA KRATKE PRIČE SA KONKURSA
„SLAVIMO SVOJE RAZNOLIKOSTI“

*KAD RIJEČI
DOBIJU KRILA*

Podgorica, 2017. godina

U ovoj reviji objavljene su priče koje su pristigle na konkurs, namijenjen trans, inter i rodno varijantnim osobama, pod nazivom „Slavimo svoje različitosti“. Konkurs je raspisala crnogorska LGBTIQ Asocijacija Queer Montenegro, u okviru projekta „Visible trans movement in Montenegro“ koji je finansijski podržan od strane Američke Ambasade.

Ari Kajtezović

DOPUSTIMO SEBI SEBE: IZVAN DVIJE KUTIJE

Ovo neće biti moja životna priča. Neću se dotaknuti ni onoga čime se bavim, ni čega se igrah u djetinjstvu, ni toga šta radim u slobodno vrijeme, ni većine stvari koje bi na neki način ispričale moju životnu priču. Puno toga ostat će neispričano. To je tako iz dva razloga: prvi je što bi mi za sve to trebalo puno više prostora, a drugi zato što je ovo osvrst na mene kao osobu u kontekstu roda i spola, pa ću se na te aspekte i fokusirati.

Spol i rod postaju relevantni u našim životima najkasnije kad se rodimo, a često i ranije. Kad je osoba trudna ili kada rodi, ljudi najčešće prvo pitaju „je li curica ili dečko?“. I ovisno o odgovoru, toliko se toga o nama pretpostavi, različito se osobe odnose prema nama, i imaju drastično različita očekivanja. A šta tek bude kada jednostavni pogled na genitalije bebe ne daje naizgled očiti odgovor? Toliko skrivanja, srama – i često nažalost prisilnih zahvata – samo da bi se naizgled lako mogao dati odgovor na pitanje „je li curica ili dečko?“. Ja ovdje neću da dajem odgovor koji su osobe u mom životu davale pri mom rođenju. Smatram da je to u konačnici nebitno, i da bi bilo puno bolje kad to pitanje nijedna osoba ne bi ni postavljala. Rodih se kao zdrava beba – zašto je išta više od toga bitno? Neću niti ulaziti u to jesu li mi se više sviđale „muške“ ili „ženske“ igračke u djetinjstvu jer u konačnici, ni to nije bitno da bi moj rodni identitet imao legitimitet.

Ja sam ja, bez obzira je li mi omiljena igračka bila autić ili lutka, oboje ili nijedno. Sve igračke su za one osobe kojima se s njima igra – ne za djevojčice ili dječake. S tim na umu, jesu mi često druge osobe govorile da je trebalo da se rodim kao osoba „suprotnog spola“ ili su me pitale jesam li dečko ili cura. Teško bi mi bilo opisati osjećaje tada: djelomično bi mi bilo drago da me ne trpaju u kutiju onoga što se pretpostavilo kad se rodih da ću biti, a s druge strane me bilo strah da će otkriti tu pretpostavku i da će me vratiti u tu „kutiju“. Istovremeno me bilo strah osuđivanja i očekivanja da nas se mora moći jasno strpati u jednu od te dvije kutije – tu se krio sram da se ne uklopim u jednu od jedine dvije ponuđene opcije.

Kako je vrijeme teklo, došao je i pubertet. Jednom rječju mogu opisati te svoje pubertetske dane kao „promjenjivi“. Od toga da se nastojim uklopiti u ono što se od mene očekivalo, do toga da bar malo izađem izvan tih okvira i približim se onome što je meni ugodno, i nekoliko puta tamo-vamo. Osim promjenjivog fizičkog izgleda (frizure, odjeće i sl.), mijenjala se i moja seksualna orijentacija. Prvo, kao što se naš spol i rod pretpostavljaju od rođenja ili ranije, tako se i pretpostavlja da će nam se sviđati osobe iz „one druge“ prihvatljive kutije. Pa su se meni prvo sviđale osobe iz suprotne kutije od one koja je meni nametnuta. Sa 14 godina mi se prvi put svjesno sviđjela osoba koja je bila istog pretpostavljenog spola kao i ja. Zaključih da mora da mi je seksualna orijentacija biseksualna. Narednih nekoliko godina su mi se uglavnom sviđale osobe iz te iste pretpostavljene kutije, i pretpostavih da mi ipak seksualna orijentacija mora biti homoseksualna. Ipak se za biseksualnost često kaže da je faza, pa se ljudi ili „vrate“ na heteroseksualnost, ili shvate da su „zapravo“ homoseksualni. No, ono što mi se jako sviđjelo kod otkrivanja LGBTIQ zajednice je zapravo to što je stereotip za homoseksualne osobe da su svojim rodnim izražavanjem bliže „onoj drugoj“ kutiji nego hetero osobe. Pronađoh se u tom stereotipu, bilo mi je drago da negdje „pripadam“ i zadovoljih se time da mora da sam

stereotipična homoseksualna osoba koja svojim rodnim izražavanjem izlazi iz očekivanja za „svoju kutiju“ u slučaju da je heteroseksualna, ali je upravo takvo izražavanje očekivano ako je homoseksualna. To me tada usrećilo: uklapam se u neki stereotip, u društvena očekivanja!

I dalje u tinejdžerskim danima, otkrih da iako su me druge osobe smjestile u jednu kutiju, to ne znači da ne smijem kupovati odjeću s odjela namijenjenog za osobe iz druge kutije. Naravno, o činjenici da ne postoje samo dvije kutije i da nam kutije možda uopće nisu ni potrebne niko skoro ni ne pomišlja a kamoli da se o tome govori, pa tako gotovo nikad ni ne postoje više od 2 odjela odjeće za odrasle: samo „muški“ i „ženski“. Kupih s nekih 16 godina po prvi put odjeću s „drugog“ odjela i to me jako usrećilo jer mi je to puno više odgovaralo. Do tada mi se to činilo nestvarnim, kao da je fizički nemoguće uopće gledati za sebe odjeću s odjela koji mi je „zabranjen“. Nakon što se ta imaginarna barijera srušila, puno mi je bilo lakše, i počele su i druge izmišljene granice i barijere da se brišu pred mojim očima. Tada nekad otkrih i riječ „transgender“, tj. transrodnost. Kako je ta definicija uključivala sve osobe čiji se rodni identitet i/ili rodno izražavanje ne uklapaju u ono što je očekivano za spol koji je osobi pripisan pri rođenju, činilo mi se da mora da nešto u toj definiciji ne razumijem jer kad bi to bilo tako, pa skoro sve osobe bi bile transrodne. Nije mi bilo jasno da većina osoba možda ipak sebe ne doživljava izvan okvira onoga što se očekuje za pripisani im spol (ili barem tako misle). Zato mi se činilo da možda ta definicija ipak nije točna i ipak se sigurno odnosi samo na one koji se osjećaju ili izgledaju kao „suprotni spol“. No, uskoro pronađoh i online grupe osoba koje su nadilazile pojam roda, koje su smatrale da možemo izaći izvan zadanih okvira i koje su težile svijetu u kojem bi se rodne uloge i očekivanja ukinula. Tu su bile arodne osobe, genderqueer osobe i razne druge osobe koje se na razne načine nisu uklapale u te zadane dvije kutije. Tu se osjetih kod kuće u smislu načina razmišljanja o rodu i u smislu šta je meni osobno ugodno što se tiče rodnog izražavanja.

Cijelim ovim putem ne pomišljah previše o tijelu jer mi se činilo da je jedina mogućnost ono što imam, ili da operacijom imam „one druge“ genitalije. A to me nije toliko zanimalo. No, kad svatih da mogu određeni dio tijela sakriti da se ne ističe, to mi je pružilo ogromno olakšanje i sreću. Nije mi bilo bitno hoće li iko znati i primijetiti osim mene, ali meni je bilo bitno da taj dio tijela više nije istaknut. Pogledah na internetu neke videe trans osoba koje su u tranziciji, posebice poslušah njihova iskustva s hormonskom terapijom, što me pozitivno iznenadilo. Iako znadoh šta se sve djeci dešava u pubertetu (rast grudi, obline i sl., odnosno rast dlaka, dublji glas i sl.), nije mi nikad palo na pamet da uzimanje „onih drugih“ spolnih hormona nakon prvog puberteta obično uzrokuje većinu promjena koje se često u pubertetu dese djeci iz „one druge“ pripisane kutije. Kad vidjeh neke promjene, i kad shvatih kako bi se moje tijelo moglo promijeniti, bilo mi je jasno da je to ono što mi treba. No, s obzirom da tada živjeh u Bosni, pomislih kako nema šanse da mogu to ikome reći jer će me se sigurno cijela familija odreći. Kad je osoba s kojom bijah u vezi saznala i pružila mi podršku, to mi je bilo dovoljno da znam da moja budućnost ne mora biti potpuno usamljena. Napravih plan, kad da se odselimo s Balkana, da uštedimo novac, da imamo dijete, i da onda krenem s hormonima. Činilo mi se najbolje da „skroz“ prođem tranziciju, i djelovalo je kao da je to pravi put za mene: prelazak iz jedne kutije u drugu. Svakako, bolje bi mi odgovaralo u „drugoj“ kutiji nego u onoj koja mi je bila nametnuta prvobitno. I pomišljah u tom periodu da je to zaista ono što bi mi u potpunosti i odgovaralo.

No, krenuh s hormonima puno ranije nego je to bilo u mom planu. Vremenom svatih koliko mi je važno da se moje tijelo približi meni, mom identitetu, i konačno skupih hrabrosti reći svojim. Iako nije bilo lako, prošlo je sve puno bolje nego očekivah. U konačnici me prihvatih, i krenuh s hormonima. Promjene koje su se desile su me neizmjerivo usrećile. Konačno se osjećah „kod kuće“ – moje tijelo se vremenom prilagodilo meni. Osjetih u svakodnevnim interakcijama s drugima a i jednostavno kod

bivanja sa sobom, da sam to ja, da se konačno osjećam ugodno, bez obzira smatram li da trebam smršati ili da mi frizura ne valja ili bilo šta drugo s čim se vjerojatno skoro sve osobe nose. To su stvari koje mi mogu smetati ali ne čine me manje „ja“ – a hormoni i jedna operacija su mi pomogli da se konačno osjećam kao da se i sebi i svijetu predstavljam kao ja.

No, u tom procesu svatih ponovo da stvarno ne moram ići iz jedne kutije u „onu drugu“, već da mogu jednostavno biti – ja. A ja nikad neću biti ni muško ni žensko. Ono što znam sa sigurnošću je da mi je super biti ja – i da niti ne želim biti muško ili žensko. Hoću li biti na hormonima ili ne, ili napraviti ove ili one operativne zahvate, to je između mene i mojih doktora, i do određene mjere do osobe s kojom sam. Još tražim pravi balans da osiguram da činim ono što je za mene i moje tijelo najbolje. Bitno mi je da je moje tijelo što zdravije: bilo da to znači uzimanje hormona kako me nesklad između mene i aspekata mog tijela ne bi ometao u svakodnevnom životu, bilo da to znači neuzimanje hormona kako bi moje tijelo fizički bilo zdravije. Zasad, nakon 4 godine hormonske terapije, više ju ne uzimam već nekoliko mjeseci i pratim kako to djeluje na mene. Još se nisu desile nikakve promjene „nazad“ koje bi mi smetale, a za fizičko zdravlje, vidjet ćemo: ako sve i dalje funkcionira od mojih reproduktivnih organa, trebalo bi to biti pozitivno za moje zdravlje, ako ne, morat ću uzimati neke hormone (a u tom slučaju radije bih ove koje uzimam ove četiri godine). Ako nastavim ovako bez hormonske terapije, kad se dese neke promjene „nazad“, pratit ću kako to djeluje na mene, i vagnuti mogu li izdržati negativne aspekte tih promjena za bolje fizičko zdravlje. Odgovore još nemam, ali bar zasad se ne planiram vraćati na hormone.

Pitanje naših tijela, naših identiteta i našeg izražavanje nije nešto za što uzmemo neko vrijeme, stavimo život na pauzu da odgovorimo i onda nastavimo živjeti. Ova pitanja su počela vjerojatno i prije našeg rođenja s onim “bezazlenim” pitanjem

“je li curica ili dečko?”, i nastavljaju se do kraja naših života (a vjerojatno će ostati i u životima drugih iza nas). Nema razloga zašto je jedan put bolji, stvarniji ili vredniji od drugog. Skroz je ok pronalaziti sebe bezbroj puta, naći se, pa se opet izgubiti, pa opet naći u nekom novom izdanju i tako dalje kroz život. To i jeste život, to nisu greške, mi nismo greške, kao ni naša tijela, naši identiteti ili izražavanje. Život jest promjena, sve teče, sve se mijenja, pa ne možemo očekivati da naša tijela, identiteti ili izražavanje budu vječito fiksirani – dopustimo sebi prirodnu životnu fluidnost. Dopustimo sebi sebe.

Isić Liam

JAJE JE SVIJET

Uvijek je najteže napisati početak priče, tako da priču neću početi ispočetka nego od kraja koji se nastavlja. Sadašnji trenutak, odnosno kraj koji se nastavlja, počinje s pitanjima „kako“, „zašto“, „zbog čega“ i „čemu“, odnosno istim pitanjima čiji su odgovori stvorili ovaj trenutak „sada“ u vremenu koje odmiče. Da budem precizniji, ta pitanja nisu stvorila vrijeme nego nešto što postoji u sadašnjem vremenu zbog odgovora „tako“, „zato“, „zbog toga“, i „tome“.

Kako jedan identitet nastane? Zašto izražavanje identiteta postaje borba? Zbog čega je određeni identitet istaknutiji od drugih identiteta? Čemu vodi ova borba?

Nekad me je mučilo... odnosno nije me mučilo prije, nego me sad muči zašto su sva ova pitanja prešla u fokus mog razmišljanja. Zaokupila su sve sfere mog života, i postala su podražaj svih mojih čula. Pa evo, da elaboriram sam sebi, pa i drugima... Svaki početak nije isti, jer postoji početak koji je nadošao tek tako, igrom slučaja, spletom okolnosti i imao svoj kraj i nove početke, ali i početak koji te prati do kraja nakon kojeg nema početka, barem ne u ovom vremenu i prostoru. Prije nego sam preuzeo križ bio sam svjestan njegove težine, i težine samog početka, međutim prelomna motivacija da se otpočne ovo putovanje ležala je u uvjerenju da čovjek dobije onoliko koliko može izdržati. Da li nakon toga uslijedi

borba u izdržljivosti? Pa vjerujem da da. Međutim, nije baš tako kako zvuči. Borba sa samim sobom je velika, ali u pauzama proživiš lijepe trenutke, upoznaš dobre ljude, i spoznaš promjenu na bolje.

„Ptica se rađa iz jajeta. Jaje je svijet. Ko se želi roditi mora razoriti jedan svijet.“, bila je to misao Hermana Hessea u knjizi „Demian“. Vrti mi se u mislima godinama, ali sam tek danas shvatio koliko je zapravo primjenjiva na moj vlastiti život, odnosno moju borbu u jednom specifičnom smislu. Živimo u puno svjetova, izlazimo iz jednih i ulazimo u druge razbijajući ljuske i oslobađajući se. U jednom od tih svjetova ostajemo do takozvanog kraja, ali da li je taj svijet u kojem ostajemo stvarno najidealniji izbor, ili možemo razbiti još ljuski i iskusiti prilike mnoštva drugih svjetova? Razorio sam jedan svijet jer sam smatrao da postoji drugi, ali i u ovom smatram da postoji treći. Ponio sam dijelove razbijene ljuske u svojim džepovima, u kojima još ima mjesta.

Nego... „sad me muči“. Muči me zato što zaboravim koliko je identitet roda velik, u koliko sfera zalazi, koliko je bitan, koliko je podijeljen, koliko je neopipljiv, a opet je važniji od nečeg što vidiš. Nebinarnost je drugi svijet koji je od binarnog odvojen nevidljivom ljuskom, i svjestan si da više nisi stanovnik onog svijeta u kojem si živio prije kad u potpunosti shvatiš načela novog, a sve ono prije ne želiš i ne možeš prihvatiti. Neizbježan je i svuda je, zato nekad muči, ali... dobiješ onoliko koliko možeš izdržati!

Jovan Džoli Ulićević

KAD LJUDI POSTANU SVJETLOST

Jedna od stvari koje beskrajno volim na ovom svijetu su promjene, samim tim proces evolucije je nešto što je uvijek izazivalo oduševljenje kod mene. Razvoj jednog bića, njegova težnja da stalno napreduje, da raste, da mijenja oblike, da uči kroz iskustva, sve u jednom cilju – ispunjavanja svog punog potencijala, zadovoljenja svoje svrhe u ovom i svim univerzumima koji postoje. Ovako postavljen život ma kojeg bića, ne može biti nikad premali, nikad nevažan. Priroda zna svoja pravila, ali zna i igrati mimo pravila, zna stvarati najčudesnije stvari, još uvijek neotkrivenih svrha i uzroka. U takvoj prirodi živi čovjek, koji je stvorio automobile, hodao po mjesecu, otkrio lijek protiv tuberkuloze, čuvao vrste od izumiranja, i istrijebio ih mnogo više, sposoban da sjedi ispod drveta i razmišlja o tajnama života, napiše teoriju o paralelnim univerzumima, dokaže gravitaciju, objasni crne rupe, naslika „Mona Lizu“, gleda u budućnost, dokumentuje prošlost, i još mnogo stvari koje ne bi stale na svim papirima koji bi se napravili da se posijeku sve šume ovoga svijeta. Shvatili ste poentu. Ljudsko biće ima ogroman potencijal.

Kad sam bio mali, puno sam maštao. Sjedio sam satima u sobi, zamišljajući kako mogu da letim, kako mogu da skačem sa drveta na drvo, kako mogu da se teleportujem. Kad si dijete ništa te ne može sputati, živiš slobodno, živiš punim plućima, ne razmišljaš

o sebi, svom identitetu, tijelu. Možeš da crtaš šta hoćeš, pjevaš šta hoćeš, skineš se ili obučeš, budeš klovan, budeš Miki Maus, budeš malo Tarzan, malo Džejn, šutneš loptu, zaspeš umoran. Jednostavno, ono si što jesi. I svi su zbog toga srećni, uključujući i tebe, što je najvažnije.

Stalno kopam po svojim mislima, u nadi upoznavanja sebe, nalaženja hrpe odgovora na još veću hrpu pitanja, ali što dublje kopam, to je više enigmi iznad glave. Ne znam u kojem momentu sloboda postane okov, u kojem momentu počnemo primjećivati svijet oko sebe i znak stop gdje god se okrenemo. Taj stop je u svakom prekornom pogledu kad uzmeš igračku koju ne bi smio, kad stojiš kako ne bi trebao, kad nećeš da obučeš jedno nego drugo, kad kažeš da ti se baš sviđa Tikica iz vrtića i svi ti kažu - ne to nije ispravno, treba da ti se sviđa neki dječak, jer si ti djevojčica. A ti nemaš pojma šta je to djevojčica i dječak. Zabrinuti pogled majke i nada da je to samo faza koja će proći. Ali kako da prođeš ti, sam od sebe, kako od sebe da ozdraviš, kako da objasniš da si to ti, da te ne vide, *ej ne vidite dobro, pogledajte me, nisam se sakrio!* A onda sve više sanjaš da letiš, da skačeš, da se teleportuješ. Svako veče legneš i nadaš se da ćeš se ujutro probuditi, i svi će te vidjeti, pa kako da te ne vide, vole te, samo nešto nije u redu danas bilo... ili juče, ili dan prije toga. „Sjutra je novi dan!“ reče Skarlet O’Hara, magija postoji!

Ili ipak ne. Vrijeme čini svoje i kao što shvataš da ne postoji Deda Mraz, ne postoji ni magija, a sami stvaramo bolje sutra. A to bolje sutra je daleko, i pojas nemogućnosti kao vatra se stvara oko tebe. Kako rastemo i razvijamo se, tako se razvijaju i naši kapaciteti shvatanja života oko nas i u nama, a samim tim i emocije. Sreća više nije beba, već je mnogo kompleksnija, osjećamo razna složena osjećanja kao što su zadovoljstvo, razočarenje, tuga, ljutnja koja lako prelazi u bijes, ponos, sram. Kad si u jednoj sobi u kojoj samo postojite ti i zidovi, prirodno je da dominiraju osjećanja od kojih se ne osjećaš lijepo, od kojih postavljaš sebi razna pitanja, kao što su „zašto baš ja, zašto se meni ovo dešava, šta sam zgriješio“ itd.

Ko će da ti kaže da nisi ništa kriv i da si vrijedan svoje ljubavi, da si lijep i da imaš svaki razlog za ponos! Umjesto toga samo čuješ glasove od kojih spuštaš glavu kad hodaš ulicom, strah da neko ne dovikne „nakazo“, bruku koju donosiš sebi i svojoj porodici svojim pukim postojanjem. Osjećaš zavoj oko svojih grudi koji si stavio da bi se više osjećao kao ti, a samo osjećaš bol i modrice dok se urezuje u meso. Osjećaš svoju ličnost od celofana, kroz koji svi gledaju, pričajući sa osobom koju žele da vide, a ne sa tobom. „De si Jovana, kako si?“ (*panika, panika, nisam dobro, nisam Jovana, ne zovi me tako*) „Eej, super, a ti?“ Fak, opet nemaš hrabrosti da ispraviš ljude. Baš si slab, kad ćeš skupiti hrabrosti više! Idi kući, idi u sobu, spavaj, zavuci se u svoju rupu, tamo bar nemaš o čemu da brineš. Dani prolaze... Svaki je isti.

Jednog dana nešto je drugačije. Groznica ti ne da, vatra gori, ne može više ovako, ti nisi odustajao, uhvati život s obje ruke i udavi ga, skini masku, nisi lažov, pokaži lice, makar umro s njim! Jednog dana sve je drugačije. Šta se prelomi u čovjeku, šta izazove promjenu, šta učini da se osoba probudi i odjednom otputuje na Novi Zeland, žena ostavi muža koji je tuče, neko ko svaki dan sluša šefa kako mu se dere napusti posao i postane ulični muzikant, neko pošalje sve u pizdu lijepu materinu, a Džoli odluči da bude iskren i kaže svima kako se osjeća, ko je, šta će da uradi – *kako to misliš oćeš da promijeniš pol, šta nije u redu sa tobom?! Sve je u redu sa mnom, sad znam. Međutim, nisam znao da odluka ne donosi mir, već konstantu borbu sa svijetom oko sebe, konstantno dokazivanje svoje ličnosti, pa šta ako nemam građu muškarca, pa šta ako imam uska ramena, pa šta ako imam „ženski osmjeh“, šta to uopšte znači?? Nije to samo dokazivanje svoje spoljašnjosti, to je dokazivanje i svoje ličnosti – dovoljno sam dobar da budem validan kao osoba, dovoljno sam dobar sebi, da budem zadovoljan sobom, svojim životom, svojim postignućima.*

Ironija života je što čak i kad odlučiš da budeš to što jesi, društvo ne može da izađe iz tebe, sve suptilne poruke koje su ti

poslate. Zavoj koji si sebi stavljao oko grudi, ostaje tu, čak i kad ga više nema, modrice su tu, ožiljci od operacije su tu, da te sjećaju na sve što si prošao, da te sjećaju na slobodu za koju si se izborio. Zamijeniti mržnju prema sebi ljubavlju je revolucionarni akt u društvu koje ne gaji ljubav prema nikakvoj raznolikosti, koja prihvata samo jednake glave, koje misle isto.

Najveće iznenađenje života je kad shvatiš da nož u tvom mesu koji treba da ispravi nešto za šta si mislio da je greška, neće napraviti rez sa tvojom prošlošću, nema novog početka, traume ne nestaju, *o ne*, one sjede tu u mraku i čekaju da te iznova jure, da ti pokažu da se nećeš tako lako osloboditi, *šta si to mislio, da ćeš se tek tako izvuci?* Spolja jesi ono kako si oduvijek želio da izgledaš, ali bar ti znaš da je ljudski potencijal ogroman, spolja je samo jedan sloj cijele slike. Koliko je nivoa našeg potencijala, rod je samo jedan dio tebe, jedan nivo tvog osjećaja sebe. Uzeo si prostor koji ti pripada, moraš da napraviš prostor u sebi za sebe, da pružiš sebi ljubav i sigurnost, ponos! Napravi prostor i za druge, pokaži drugima šta je ljubav, šta sve ima u tebi, šta sve ima u njima. Greške nema, nikad je nije ni bilo. Rodio si se kao ti, tu nema greške. Otkrovljenje je i oslobođenje shvatiti da je dio tvog identiteta biti trans, to nema nikakve veze s „promjenom pola“, nikakve veze sa ispravljanjem „grešaka“, oslobađanjem iz „pogrešnog tijela“. To tijelo je tvoje, samo njega imaš, ono je hram koji trebaš da njeguješ i voliš. Pa šta ako si napravio promjene na njemu? Svi to rade, na ovaj ili onaj način, svi se mijenjamo, ljepota promjene je upravo u mogućnosti, da budeš ono što osjećaš, da ostvariš svoje potencijale, da istražuješ sebe i svijet oko sebe, da voliš sebe i sve oko sebe. Promjena nije da bi izgledao više kao nešto što nisi, već da bi izgledao više kao ti.

Jednom kad zaroniš u mrak u sebi, jednom kad tamo nađeš malu rupu kroz koju prolazi svjetlost, slomiš sve zidove i puštiš je da uđe, ona će te obasjati potpuno iznutra, izlaziće ti kroz oči, kroz prste, svjetlost ćeš disati. Za oslobođenje je uvijek potrebno razoriti jedan svijet. Nemoj nikad dozvoliti da se oči naviknu na mrak,

nemoj nikad da prestaneš da tragaš. Sve što tražiš na ovom svijetu je u tebi, udahni duboko, zadrži dah i traži.

Ne sanjam više da letim, niti da skačem. Često, pak, osjećam da letim, osjećam osjećaje drugih ljudi, osjećam njihove potencijale, osjećam sebe. Nadam se da i vi osjećate isto. Ako ne, probajte da oslušnete sebe, nevjerovatne su stvari koje ćete saznati. Ako smo mogli da letimo do Mjeseca, siguran sam da možemo da spustimo svoje barikade i otključamo sve što je u nama. Čudesan svijet je unutra, rod je najmanji dio istog. Sanjajte đe nas može odvesti evolucija ako otvorimo svoja srca i umove, sanjajte šta će se desiti ako ispunimo više od 10% kapaciteta našeg mozga. Ljudi će postati svjetlost, siguran sam. Već smo svjetlost, samo nismo svjesni toga.

Luka

ŽIVOT JE BORBA ZA SEBE

Ja sam Luka. Identifikujem se kao trans momak. Podijelio bih svoju priču kako bih pomogao drugima da spoznaju da li se osjećaju kao ja i da im lakše bude da to izgovore i prihvate. Mislim da je jako važno prihvatiti sebe, kako bi čovjek bio u miru sa sobom i olakšao sebi život.

Sve je počelo davno, još kad sam bio mali. U početku sam mislio da sam drugačiji od svih, nisam znao da ima i drugih sličnih meni. Mislio sam da sam bolestan jer se osjećam kao muškarac, da sam pogrešno, bolesno rođen. Čak sam krivio majku za to. Tek nakon što sam prihvatio sebe, s 12 godina, bilo mi je mnogo lakše, više nije bilo nedoumica. Bilo mi je jasno zašto me toliko iritiralo da mi se obraćaju drugi u ženskom rodu, da me tjeraju da se igram s barbikama – *Makni mi se tamo i ti i barbiki* – mislio sam.

Sve je počelo tako što sam shvatio da mi se sviđa jedna cura. Stalno sam razmišljao o njoj, ali sam znao da ne razmišljam o njoj kao žena o ženi, već kao muškarac. Tako sam znao da legnem i razmišljam o njoj, a onda sanjam da sam rođen kao muškarac, sanjao sam i steznik... Kad sam sanjao steznik prvi put, s 11 godina, ujutro sam ustao, pošao i kupio ga. I umotao se. Bio je to steznik za opekotine. Eto tako je počelo. Nosio sam ga dok nisam kupio svoj prvi binder.

Ne mogu reći da sam imao puno neugodnih situacija. Život me je naučio da se borim za sebe. Postojala je jedna profesorica u školi koja mi je pravila neugodnosti, ali nisam dao na sebe. Nikad. Mislim da mi je to mnogo pomoglo u životu. Uvijek sam radio kako sam želio, mislim da je to ključ svega. Na kraju me ta profesorica zavoljela, kao i svi ostali u školi. Svi su znali za mene i svi su poštovali moj identitet. Sjećam se da je na izletima išao uvijek ženski i muški autobus - uvijek su mi dozvoljavali da idem muškim, to mi je mnogo značilo u tom momentu. Društvo me sjajno prihvatilo. Drugovima sam prvima rekao, bili smo prava ekipa. Bavili smo se zajedno brake dance-om i bili smo nerazdvojni. To je bila moja plesna grupa, nastupali smo svugdje zajedno. Oni su me odmah prihvatili, to je bilo tada, kad sam imao 12 godina. U Domu sam jedini imao svoju sobu, i to mi je baš odgovaralo. Nisam se osjećao usamljeno i odbačeno, naprotiv, svi su me voljeli, a dodatno sam imao svoju privatnost. Djeca u Domu nikad nisu dolazila kod vaspitača da traže čarape ili šta god im je trebalo, već kod mene. Pomagao sam im svima, zato su me voljeli i poštovali. Mislim da mi je i to mnogo pomoglo, drago mi je bilo što smo tu jedni za druge.

Problem sa svima je nastao kad sam prvi put izašao na Paradu u Budvi. Tada su se svi naljutili na mene. Iako su mene svi podržavali, niko nije podržavao Paradu i nije im bilo prijatno da slušaju priče o meni kad je Parada završila. Pritisak čini svoje, ostali iz škole su vršili pritisak na moje društvo - *E, onaj vaš je izašao na Paradu* - oni to nisu mogli da podnesu i tu smo se razišli. Zadnjih možda godinu dana mi se možda troje od njih javilo i izvinilo, ali nikad više ne može bit isto. Krivo mi je bilo, dosta me povrijedilo to što su mi okrenuli leđa zbog Parade, ali sam shvatio da mi nisu pravi prijatelji. Bilo mi je krivo i što sam izašao na Paradu, ne samo zbog toga što su mi oni okrenuli leđa, već što sam shvatio da sam postao obilježen kao neko ko je izašao na Paradu, bez obzira znaju li da sam trans ili ne. Poslije kad tražim posao, diskriminišu me zbog toga. Ne samo zbog Parade, ovo je takva sredina. Vide me sa drugaricom koja je izašla na Paradu, odmah mi kažu -

družiš se s lezbejkom, šta ćeš ti sa njom itd. A mene od takvih pitanja živac hvata, jer ja ljude gledam po duši, a ne po tome ko su i šta su. Mrzim pravdanja, a to je neminovno u ovim situacijama.

Jako je teško biti imun na mišljenje društva oko sebe. Prije sam više bio ok sa tim da ljudi znaju da sam trans. Onda sam shvatio da čim to saznaju da me drugačije gledaju. Osjećam se da me ne gledaju kao jednakog muškarca drugim muškarcima. Mislim da mi to neće smetati kad se operišem. Ovako, znam da me uvijek gledaju kao „manje“ muškarca, čim znaju da se nisam operisao. To sam shvatio kad pričam s ljudima, za njih nisi ono što jesi ako nisi promijenio pol.

Skoro mi se desilo da je jedna cura koju sam upoznao, a koja zna da sam trans „prosula“ priču mojim drugaricama da sam trans. Rekao sam im da misle što hoće, neću se pravdati, neću poricati, neću potvrditi, to je moja stvar. Nikad više to nismo pomenuli.

Najviše mrzim pitanje „*Je li ovo muško ili žensko?*“. To često čujem od ljudi kad dođu u kontakt sa trans osobama koje znam. Uvijek se svađam s ljudima kad dovode u pitanje nečiji identitet i uvijek se zauzmem za te osobe. Mislim da treba da čuvamo leđa jedni drugima. Uvijek čak i upozorim trans osobe ako nego otkriva njihov identitet, a to se jako često dešava. Dešavalo se i meni, ludio sam od toga. Međutim, proživio sam sve to, nemam više problema, ali sam odlučio da se neću više pravdati nikome.

Jedino negativno iskustvo koje pamtim je bilo sa jednim momkom koji je živio u kvartu u kojem i ja. On i njegova ekipa su me stalno zaustavljali kad bi me srijetali na putu do kuće. Stalno su mi uzimali pare, pa me maltretirali – *Jesi li muško, jesi li žensko?* – pa me gledaju – *Nemaš adamovu jabučicu, skini se!* – itd, dok ih nisam prijavio, nakon čega je reagovala policija i nisu me više dirali. Neprijatno mi je to bilo, stalno sam živio u strahu da će svima raširiti. Znao kako to ide, on kaže ovome, taj kaže onome i dok trepneš svi znaju. A kad svi saznaju, slijedi diskriminacija.

Često se činim ljudima kao da me nije stalo, guram kako znam, kao da mi nije stalo ni do čega. Lakše mi je tako, ne razmišljam o ničemu. Čim krenem da razmišljam padnem u depresiju, vrlo lako. Onda niti izlazim iz kuće, stalno ležim, stalno razmišljam o problemima. U jednom trenutku samo sam presjekao sa sobom, nema toga više, izađem napolje, smijem se, lakše mi je. Prije kad nemam šta da jedem ili platim struju, stalno bih razmišljao o tome, a sad ne, nije me briga, znam da ću srediti sve i ovako i onako na kraju, samo više ne pridajam značaj problemima. Shvatio sam da nema svrhe. Posebno me opterećivalo što ne mogu nikako da nađem posao zbog dokumenata. Opterećuje me što nisam još ni krenuo sa operacijama. Najgore mi je što nemam posao, već samo socijalna primanja, 60 eura, od toga živim cijelog mjeseca. Snalazim se nekako, na nekim honorarnim poslovima, bitno mi je da redovno izmirim obaveze. Slabo se i hranim, navikao sam da ne jedem. Preživljavam. Uprkos tome, trudim se da ostanem pozitivan.

Ono što mi je pružilo veliku podršku su druge trans osobe. Kad sam upoznao prvu trans osobu, mnogo mi je značilo. Naročito kad je napravljena grupa samopodrške za trans osobe. I dan danas se radujem kad dobijemo novog člana. Kad sam vidio da grupa raste osjećao sam se kao pravi „striko“ – od početka sam tu. Volim grupu mnogo i volim da dolazim. Često čak i motivišem druge trans osobe da dolaze na grupu, jer znam koliko je važna. Dovlačim ih i onda kad znam da nemaju motivacije sami da dođu. Uvijek mislim – ako ja, koji slabo umijem da pričam o svojim osjećanjima, mogu da dođem i da pričam, mogu svi. Tu pružamo podršku jedni drugima, učimo zajedno i razvijamo se. Bitno je da su svi svjesni toga.

Bez obzira na sve, često pomislim kako mi je na neki način drago što prolazim kroz sve ovo. Ne mislim da mi je život naročito teži jer sam trans. Ovo iskustvo me naučilo da se ophodim prema ljudima, naročito prema ženama, iako se nikad nisam osjećao kao žena. Što više prihvatam sebe, manje mi se žuri na operaciju, više sam ok sa svojim identitetom. Čak se i šalim na račun toga što sam

trans, što nikad ranije nisam radio! Više pokazujem svoje tijelo pred prijateljima, sve manje imam blokada. Ovo iskustvo me ojačalo, učinilo da shvatim da sam ja ja, bez obzira na sve.

Najviše bih u životu volio da se bavim humanitarnim radom. Mislim da je jako važno pomagati ljudima i volio bih da pomognem drugima, kako bi im olakšao teške situacije, jer mislim da je podrška jako važna. Mislim da svi treba da pomažemo koliko možemo, naročito mi koji smo ojačali sebe kroz razne situacije.

Pričam svoju priču u nadi da će je pročitati neko ko je kao ja, pronaći se i izboriti se za sebe. Kao što sam to uradio ja. Život je borba za sebe i tu borbu moraš da dobiješ.

Romeo

POLIJETANJE, UZLIJETANJE

Na početku, mislim da nije potrebno moje ime ili neko posebno predstavljanje. Pišem ovo kako bi svima koji krenu u tranziciju olakšao proces i opisao svoj put. Također, bitno je znati da je sve individualno i da svatko može odlučiti kojim putem želi i kojim koracima želi koračati ka cilju. Kod mene sve općenito mora biti po nekom redu i pravilima tako da sam ja išao po nekom, po meni, najlogičnijem rasporedu.

Neću puno pisati o tome kako sam se oduvijek tako osjećao i znao da se ne nalazim u pravom tijelu, jer to smatram kao nekim pametovanjem. Svi koji prolaze ovaj proces su svjesni da nešto nije u redu. Međutim, htio bi spomenuti da, prvo treba biti dobro sa samim sobom. Treba prihvatiti da slijede velike promijene i da će u svakom novom koraku biti nešto čime će se trebat izboriti, ali sve nas to jača i sami biramo hoćemo li postati čovjek kakvim želimo biti ili nešto drugo. U procesu je isto tako bitna podrška drugih, ali još je važnije biti samom sebi podrška, jer kako očekivati nešto od drugih ako to ne možeš dati samom sebi. Bitno je krenuti sa pomisli da je to život kakav želim živjeti i onaj za koji smatram da mi pripada. Na tom putu, koliko god bilo sebično, treba se voditi sa mišlju da to radiš radi sebe i da je najvažnije prihvatiti samog sebe i sve promijene koje slijede, pomiriti se sa samim sobom i onda tek sa društvom i okolinom. Smatram da za ovaj proces treba biti veoma emocionalno i racionalno zreo, jer za sve ono što treba proći da se

dođe do cilja treba biti strpljiv, siguran u sebe, znati da je to nešto što se radi za cijeli život i ono čime će trebati živjeti cijeli život. Ja sam dugo čekao da se oslobodi vrijeme i prostor za moju promjenu, ali sam znao i bio siguran da će se to desiti u jednom dijelu mog života. Teško je bilo živjeti sa spoznajom da to mogu promijeniti, a ništa nisam govorio ili poduzimao. Ali tako su se stvari posložile. U mjestu iz kojeg dolazim nije bilo nekoga tko me mogao uputiti ili mi dati neki savjet od kud da uopće krenem, a i nekako su stalno bili pogrešni ljudi oko mene. Kad se sve počelo događati, dogodilo se u najboljem mogućem okruženju i vremenu. Eto, tako da samo treba biti strpljiv i znati da se sve nekako posloži na svoje mjesto.

Sada živim u svom identitetu. Onako kako želim. Razvijam se i rastem kao osoba. Razvijam svoje interese koje prije nisam mogao, jer sam se uživao predstavljajući, druženja s drugima i/ili bilo kakvog izlaganja društvenim situacijama. Teško je kada susretneš neke ljude iz prošlosti s kojima sam imao bilo kakav kontakt pa mi se netko obrati u rodnom identitetu koji nije moj, al sve je to dio života i dio borbe za uravnotežen i svoj život. Treba imati hrabrosti živjeti po svome i to je ono što većina ljudi zamjera i zašto im je to neshvatljivo. Znam da se sad osjećam kao sretna i ispunjena osoba koja slobodno diše. Nema nikakvih „bindera“ koji tiskaju. Nema skrivanja. Ono što je meni najvažnije, a to je da sam naučio puno o sebi, izlagao se situacijama u kojima se nisam osjećao ugodno, naučio se boriti sa svim svojim strahovima i naučio sam rasti. Naučio sam kako postati osoba kakva želim biti i kako to primijeniti u svim sferama života.

Neo

TRANSFORMING MYSELF

Ne znam da li ste upoznati sa onim osjećajem kad vas netko svom snagom udari u trbuh.

Na tren ostanete bez ravnoteže jer vam mozak nije baš u stanju odmah pohvatati konce što se zapravo točno dogodilo, panično hvatate zrak no istovremeno se borite sa boli koja polako prožima cijelo tijelo i grčevito držite palčeve da ne pogledate sadržaj vlastitog želuca! Nakon par minuta stvari se polako vraćaju u normalu, zapravo tijelo kao da zaboravi da se išta i dogodilo, no vama je u glavi u potpunosti jasno da to što ste upravo doživjeli više ne želite ikada iskusiti!

Tako nekako tekao je put mog otkrića tko sam i što sam zapravo, te na kraju da li je TO ono što me čini (ili jeste učinilo) osobom koja sam danas.

Iako sam oduvijek bio, na neki čudan način, okružen sa podosta poznanika i kasnije prijatelja, nikome nisam dozvolio da mi se previše približi no ne zato jer sam mislio da sam bolji od njih, već zato jer sam znao koliko me zbunjuje sve ono što ja nisam i sve ono što oni misle da ja jesam!

Zašto druge uvlačiti u nešto što niti sam u potpunosti ne razumijem ili još gore, ne želim prihvatiti?!!!

Oduvijek mi je bilo lakše izvoditi gluposti, od skakanja sa mostova, krova zgrada ili kuća do izgiravanja totalnog idiota za malo prolaznog smijeha no otvoriti se nekome po pitanju onoga što me muči ili potražiti stručnu pomoć... eh, vjerujem da me niti austrijanac lak na okidaču ne bi mogao natjerati na to!

No, kako to već biva u životu, čovjek kada se suoči sam sa sobom i svojim demonima, kada bude stjeran u kut i provede neko vrijeme u crnilu vlastitih misli te kada se dovede do stanja gdje ima samo dvije opcije – potražiti stručnu pomoć ili napraviti sebi i drugima uslugu te drugi put promašiti rub krova ili se poigrati strujnim instalacijama, promijeni ploču i jednostavno se prepusti svemu.

Kako bi rekao moj dragi prijatelj Jovan, a ujedno i brat po testosteronu : *“Pa šta bude, bit će”!*

Odluka je zapravo vrlo jednostavna ili hoćeš ili nećeš, nema ne mogu ili možda jednog dana, kada bude pravi trenutak, možda kada napravim ovo ili ono... jer sve se to *možda* na kraju pretvori u jedno nikad-ostvarivo-buduće-vrijeme koje rezultira ogromnom mržnjom i prijezirom prema svemu, prvenstveno prema samom sebi!

Čudno koliko nam je zapravo lakše prihvatit poznato ništavilo i crnilo, negoli otvoriti um ka nepoznatom dobru! Vrlo vjerojatno neće nam uspjet od prve no put će biti drugačiji, a samim tim mijenjati će se i naš stav prema životu, svijetu, drugim ljudima kao i nama samima!

Sjećam se kad sam prvi put na glas rekao riječi – ja sam trans! Zvučale su mi totalno čudno no ne zato jer sam se odjednom odlučio probahatiti sa nekim medicinskim pojmovima već zato jer sebe nisam nikada doživljavao kao trans osobu, oduvijek sam se vidio kao muško! Nisu za takav sklop u glavi krive rodno

nametnute uloge, pa čak niti zatucanost društva, jednostavno od malih nogu sam se vidio, doživljavao i predstavljao drugima onako kako sam se iznutra osjećao - kao dečko!

Tek sa pojmom transrodan, sa otkrivanjem i suočavanjem sa svim onim što me čeka u životu, krenule su one prave životne bitke!

Trebalo je priznati si da ipak nisam muško, barem biološki gledano i da će mi za mir u glavi trebati mala pomoć medicine, tj. hormoni i operacije, no isto tako trebalo se odlučiti na jedan od najtežih koraka u samoj tranziciji i spoznaji samog sebe a to je krenuti ispočetka!

Sa 20 i kusur godina (točnije 27!), u jednom od najgorih životnih razdoblja došao sam do samog ruba i odlučio ipak probati kako je to živjeti!

Prije sam se znao poigravati sa životom, godine depresivnog stanja i gađenje koje sam osjećao prema sebi i svom tijelu učinile su svoje, obrasci ponašanja su bili tu i relativno su me dobro služili u tom preživljavanju, no znao sam da sve to treba prekinuti i pokušati nešto drugačije jer ovo više nije vodilo nikuda!

Odlučio sam unatoč prvobitnom negodovanju roditelja da ću započeti sa tranzicijom.

Sjećam se rečenice koju sam uputio majci u jednoj glupoj svađi - želiš li živo dijete kakvo ja hoću biti ili mrtvo kakvo ti želiš da budem?

Tipična tinejdžerska patetičnost sa dozom patnjama mladog Werthera zaslužila je šamar koji je uslijedio nakon te glupe izjave no upravo je on bio u neku ruku "prosvjetljenje", kako za moje roditelje tako i za mene samog!

Proći će još par godina od tog incidenta do mog početka tranzicije, bit će tu još svakakvih scena raspadanja, izvlačenja iz jednog depresivnog stanja u drugo, vrtit ću se još dosta vremena u krug prije negoli mi dođe iz guzice u glavu da se moram ugrabiti za *cojones* (ili kako bi mi to rekli u našim krajevima – za muda!), pa makar bila ona i imaginarna te po prvi put u životu preuzeti konce u svoje ruke!

Iako mi u to vrijeme nije tako izgledalo, danas mi u potpunosti jasno da je svaki taj korak, svaki osjećaj, svako raspadanje i preispitivanje vrijednosti te borbe... apsolutno sve je imalo svoje zato i polako gradilo put na kojem se danas nalazim! Boljelo je i još uvijek zna boljeti, tja ipak je to sve sastavni dio života no vrijedilo je izdržati i napokon se pobrinut za sebe.

Polako sam počeo shvaćati ali i prihvaćati da će ljudi pričati, imati razne komentare jer ipak nam je u prirodi da smo znatiželjni i da se zamaramo tuđim životima koliko god mi to negirali... valjda na taj način opravdavamo dosadu vlastitih života, tko će ga znati! Čudne smo mi biljke!

Izgubit ću prijatelje, poznanike, čak će nažalost i moji roditelji osjetiti dio onoga kroz što prolazim, dio mržnje koju neki pojedinci osjećaju no tako je to sa bilo kojim problemom, nemamo mi problem već su ti pojedinci jednostavno prepuni energije i imaju previše slobodnog vremena pa se eto zamaraju glupostima!

Neki ljudi su bezobrazni, uvredljivi, neki pak nasilni, no ništa od toga nas zapravo ne bi trebalo brinuti jer najgori neprijatelj smo upravo mi sami sebi. Osoba koju vidimo u odrazu u ogledalu nas je jedina sposobna strpati 2 metra pod zemlju, te psihički i emotivno uništiti do neprepoznatljivosti!

Naravno nismo svi isti i netko se ne zamara toliko sa samim sobom, ne dozvoljava da mu/joj misli rade toliku zbrku u glavi, uništavaju život i životne radosti...i to je sasvim u redu!

Samo zato jer netko ne želi uzimati hormone ili ići pod nož ne znači da je manje muško, žensko ili gdje god se već vidi na crti između ta dva pojma!

Upravo ta raznolikost čini nas toliko posebnima i interesantnima!

Svatko ima pravo prvenstveno biti iskren sam prema sebi, a samim time i prema drugima, biti svoj graditelj sreće i tragač vlastitog mira u ovoj ludoj vožnji zvanom život!

M

UPRKOS SVEMU

Kažu da je prošlost najbolje ostaviti na miru. Čeprkanje po njoj često bude nalik na čeprkanju po starim ožiljcima, iznova i iznova. Baš iz tog razloga sam odmah znao da ova priča neće biti lak posao. S druge strane, znam da ima još mnogo ljudi poput mene i ako dijeljenjem ove priče pomognem makar jednoj osobi, to će za mene biti veliko dostignuće.

Činjenica da sam trans momak nikad nije trebala da me predstavlja, mene i moju suštinu. Mnogo sam više od toga, ali na kraju dana preovlada osjećaj da sam samo neko ko skida binder kad nema ljudi u blizini. To je život u konstantnoj sivoj zoni. Nošenje bindera me guši, ali sam time bliži sebi. Skidanjem istog tehnički mogu da dišem, ali se davim iznutra. I tako svaki dan. Sve ono što drugima predstavlja svakodnevnicu za mene je težak zadatak. Od jutarnje rutine i razgovora sa ljudima pa do odlazaka u javni wc. Jutarnja rutina mnogima predstavlja ispijanje kafe, džoging ili odbacivanje djece do vrtića. A meni? Meni test psihičke izdržljivosti. Iz kuće izlazim obučen u skladu s tim kako me percipiraju roditelji, a onda se kraj obližnjeg žbunja presvučem. Svaki dan. I svaki put kad dođem do tog žbunja nešto u meni se slomi.

Mi smo društvena bića i komunikacija je sastavni dio naših života. Razgovori sa ljudima su mi padali sve teže, povlačio bih se i dozvoljavao im da komuniciraju sa osobom koja nisam ja.

Odaljavao sam se od samog sebe. „Ćao.“ Govorim dok odlazim. Ali to nije ono što želim da izgovorim. Ono što me kočilo je semantika. Jedini način izbjegavanja korištenja roda je aorist. Prokleti aorist, uvijek smetnja. I kako da pričam a ne autujem se? Biram da izbjegavam. A volim ljude. I želim da ih spoznam.

Iako me anksioznost nagrizava svaki dan, bio sam jači od osuđujućih pogleda. Od sakrivanja, gurkanja i dobacivanja. Shvatio sam da pognute glave ne mogu da vidim ptice koje lete, djecu koja se igraju sa psima, igru opadajućeg lišća i ljude koji užurbano koračaju svojim svakodnevnim životima.

Razmišljajući o sebi i svom identitetu, sve vrijeme sam težio ka tome da se stavim u neki okvir. Prolazeći kroz razne faze shvatio sam da je zapravo najbitnije ono što **ja** osjećam. Treba da je **meni** lijepo i ugodno u ovoj koži koju imam. Treba da dozvolim **svom** osjećaju da me vodi.

Prolaziti kroz sve faze samospoznaje i kroz samu tranziciju a nemati konkretnu podršku porodice jeste teško, ali danas sam jači nego juče i kad se osvrnem unazad shvatim da sam napredovao. Uprkos dobacivanjima, uprkos zbunjenim pogledima, i uz pomoć svakog usputnog „Zdravo dečko!“ od onih ljudi koji me ne poznaju.

Sa svakom osobom koja mi se obratila u pravom rodu u meni je rasla želja da tako bude stalno. Rasla je potreba da provodim vrijeme okružen ljudima koje ne moram da ispravljam kada pogriješe moj rod. I to me je ohrabrilo da polako izađem na površinu, preuzmem kontrolu i umjesto „Ćao.“ u prolazu, da zapravo stanem i kažem „Kako si?“.

Hippie

NEKA TE STRAH NE SPRJEČAVA

Od djetinjstva sam uvijek voljela više muške zanimacije tako rečeno, iako znam da ne postoji rod po pitanju zanimacija ali uvijek se razdvajalo: autići su za dječake, a barbike za djevojčice. Jednom kada sam bila s majkom u drugom gradu zbog određenih obveza, na trafici je jedna gospođa misla da sam dječak unatoč tome što mi je na lančiću pisalo žensko ime i to dobro vidljivo, začudila se kada sam ja htjela kupiti "OK!" časopis. U to doba me još nije brinuo moj identitet jer tada sam još bila dijete koje nije ni znalo za sebe.

Kako su godine išle tako sam sve više i više mislila da su mi pri rođenju otkinuli muško spolovilo, iskreno ni ne znam zašto, valjda ta ideja da mogu pisati stojeći mi je bila draža nego da moram trpjeti do wc-a ili takvo nešto. I tako su godine prošle i udario pubertet, grudi počele rasti, krvarenje jednom mjesečno, *oh the joy*. Kada mi je majka počela kupovati gornji dio kupaćeg čak prije puberteta zamrzila sam plivanje. Dan danas ne volim. I tako prije otprilike godinu dana kada sam išla iz škole kući sam srela neku klinku koja me počela raspitivati jesam li muško ili žensko i bila je uvjeren da sam muško. Nikada mi nije smetalo kojim god rodom me zvali, čak sam nekoliko godina na internetu govorila u muškom rodu jer su dečki s kojima sam online igrala bili uvjereni da sam muško. Stvar je započela tako što mi se netko od njih obratio u muškom rodu i ja sam odgovorila u ženskom ali valjda nisu ni primjetili pa rekoh, hajde da probam bit muško u ovom društvu.

Nakon nekog vremena sam rekla jednom od likova da sam zapravo žensko ali mi nije vjerovao i onda sam mu rekla da ako hoće da mu mogu pokazat grudnjak pa da povjeruje i da mi nije od majke s obzirom da je otišla prije nekoliko godina, taman prije puberteta, *hvala mama...* I tako smo pokušali uvjeriti i ostale likove, a jedan je tvrdio kako je to nemoguće s obzirom koliko mi je dubok glas. Od tada mi se nisu obraćali u niti jednom rodu nego su me samo zvali mojim nadimkom Hippie. Najiskrenije čak preferiram da me ljudi zovu tim nadimkom nego ikojim imenom.

Prije ljeta ili tokom ljeta 2016. upoznala sam, jednog od dražih mi osoba, ftm dečka koji mi je rekao svoju priču i jednaka je kao i moja osim što je on ftm, a ja se indentificiram non-binary. Prvi put kada sam vidjela njegov profil na gay.hr misla sam da je rođen dečko, al s obzirom da sam ja tada bila još previše sramežljiva osoba nisam se ni udostojila poslati poruku. Nakon tko zna koliko mjeseci se zapravo on meni javio i tako smo bili započeli priču. Počele su moje sumnje da sam možda ftm i tako raspravljala s par najboljih prijatelja o tome ali oni nisu to podržavali. Tokom ljeta se sve to odvijalo, kada sam imala sezonski posao, i rekla sam jednoj starijoj ženi da me zove Sebastijan da vidim paše li mi da mi se u potpunosti obraćaju u muškom rodu. Ta žena me većinu vremena zvala Sebastijan i bilo mi je malčice čudno. Njena kćer je rekla da *koje su to gluposti* kada ju je čula da me zove Sebastijan, ali eto što je tu je. Tati sam rekla da sam možda trans ali on je odmah poricao i reko da si sve to umišljam. S obzirom da većina ljudi oko mene nije to prihvaćala počelo je samoozljeđivanje, *nemojte to radit jer postoji mogućnost da vam ostanu ožiljci.*

Tokom 11-og mjeseca 2016. bila sam u Zagrebu kod jedne prijateljice na par dana. Kod te prijateljice bila je još jedna cura, njena najbolja prijateljica ako se ne varam, obje su me poticale da idem popričati s nekim u vezi svog rodnog indentiteta. I tako sam bila popričati i zaključila sam što sam već prije sumnjala.

Ja sam non-binary osoba, i to za mene znači da barem napokon znam svoj identitet bar malo za razliku od prije. Prije nego sam zaključila da sam non-binary sam otkrila da sam pansexual ili bi, i dalje nisam u potpunosti sigurna u vezi to dvoje. Voljela sam jednog dečka koji mi nije uzvraćao ljubav, ali to je život... Nakon njega sam voljela jednu curu koja je tvrdila da je bi, ali da nikada ne bi bila s curom, to mi je rekla nakon što me odbila... Na kraju su baš to dvoje završili zajedno... Oh life, why are you doing this to me?

Ja kao ja, pišem poeziju i priče na engleskom, obožavam gledati serije, veliki sam entuzijast za glazbu i gamer u duši iako mi nekada i to dosadi. Što se tiče mojih osobina, volim pomagati ljudima, većina prijatelja mi kaže da sam dobra osoba iako budimo realni, svi ljudi su i dobri i loši samo ovisi kako se postave prema svijetu. Ovisi što prođu sve u životu i kako se nose s tim stvarima. Ja osobno sam prošla mnogo toga u svojih 19 godina i rekla mi je profesorica iz psihologije, koja mi je mnogo pomogla u tim razdobljima, da sam snažna kao osoba, da se uvijek nekako izvučem iz depresije i takvom sličnog. Život je borba i ako želiš nešto ostvariti, moraš se boriti za to. Ništa neće doći samo od sebe. Ako si osoba koja želi mjenjati išta u vezi svog izgleda da bi postao/la više po izgledu ono što želiš npr. ako namjeravaš koristiti hormone i plaši te to, strah je dobar znak jer katkad moramo učiniti ono što nas plaši da bi postigli što želimo. Nadam se da će ovo bar jednoj osobi pomoći na bilo koji način jer život nije ništa drugo nego borba i žrtvovanje.

Aaron

LET'S OPEN UP A RESTAURANT IN SANTA FE

Sjedim već dosta dugo za stolom i pokušavam dokučiti kako na jedan komad papira prenijeti nekome tko me nije upoznao tko ja jesam zapravo. Svi smo zajedno naučeni da sve gledamo kroz samo jednu perspektivu po određenom trajanju vremena, a ja bi volio vjerovati da ona "Čovjek je čovjeku vuk." naposljetku nije istina i da je svaki čovjek drugom čovjeku upravo to. Čovjek.

Put otkrivanja i usavršavanja mog identiteta će trajati dokle god sam živ i tu leži ljepota koja često zna biti i prokleta. Mislim da su 23 godine i dva života koja su vođena kroz taj period dovoljno da čovjek shvati neke ciljeve, misli i identificiranja za koje smatra da se, unatoč svemu, neće mijenjati kroz godine života.

Zajednica kojoj pripadam je dosta specifična, posebna.

Nitko nas nije naučio kako određene stvari u životu funkcioniraju za "prave muškarce", već smo sve to odradili sami.

Obrijali smo se loše toliko i toliko puta, kako bi iz hiljaditog pokušaja napokon uspjeli složiti to paperje na licu kako bi ličilo na svaku drugu prosječnu na cesti.

Privikavali smo se na nakaradne muške privilegije i čudili se kako nam odjednom idu u prilog tamo gdje su ostali muškarci nonšalantno nastavili ispijati pivo i pričati o nogometu.

Najveća je istina za veliku većinu nas ta da smo se stravično dobro naviknuli biti sami. Shvatili smo da nam nitko drugi nije mogao odraditi pronalaženje odgovora na pitanja kojima smo se trebali definirati u kritičnim momentima.

Naučili smo se voljeti se. Sami u sobi. Sami sa sobom. Sami.

Valjda je nakon određenog početnog perioda tranzicije koji nam svima traje kao cijelo desetljeće toliko teško uključiti nekoga do onih zadnjih vrata samog sebe, taman kad je sve nakon toliko truda i vremena novoizgrađeno i ulašteno.

Bilo kako bilo, možda će ovo već danas totalno izgubiti kredibilitet, s obzirom da ću prije spavanja razmišljati o tome kako bi volio da je sutra kad se probudim cijeli svijet jedan neisprekidan rubnik gdje ja, sa svojih dobro potrošenih metar i sitno, stojim gore i ljubim curu od 190 centimetara koja stoji dolje.

Svi mi različito reagiramo na vizualne promjene koje se kroz vrijeme dešavaju na nama i oko nas. Svi smo, na kraju krajeva, drugačiji. Jednome bude bitno kako će sam sebe vidjeti u ogledalu dok broji novoizrasle komade brade, dok je drugome najbitnije kako ga drugi oko njega doživljavaju. Ja? Ja sam valjda i po identifikiranju prokleti sanjar, pa još uvijek očekujem i vjerujem da ću onaj posljednji dio vlastitog sebstva kojeg sam godinama tražio u odrazima gradskih izloga naposljetku naći u jednoj smiješnoj. Obzirnoj. Iskrenoj i najboljoj.

Ako me se počne gledati kroz stručnu prizmu transrodne osobe, odvažio bi se napisati da je moj najveći strah taj da zauvijek ostanem - dječak!

Da nikad ne izrastem vlastiti pojam muškarca koji mi je usađen tamo negdje dok sam se igrao sa lutkama.

Moj najbolji prijatelj često zna reći “Aarone.. Znaš zašto si sam? Zato jer na prvu prema svakome pristupaš isto, na prvu, šta god očekivao ili želio!!!”

Nakon vremena i vremena mozganja sam shvatio da je to zapravo divno i da je to taj unikatni dio koji u velikoj mjeri čini mene mnome! Sve druge stvari koje su puzzle koje se slažu oko tog kostura. To. Niti injekcije subotom, ni način pisanja. Ni količina receptata koju posjedujem, niti kile koje sam nabio od isprobavanja istih. Ni kriva dvojka, niti izgrizeni kažiprst. To.

Na kraju sam kroz pisanje ovoga sam sebi odgovorio na početak teksta.

Tko sam ja?

Čovjek. Dječak i muškarac, vjerovatno zauvijek. Kuhar. Transformer. Smiješan sebi i ljudima. Muzičar. Zaljubljen. Jugoslaven. Bolesno nepopravljiv polupatološki romantik. Pa opet čovjek.

Na zadnjem dijelu smjernica za ovo papirnato prosipanje duše stoji:

“Pošalji poruku osobama koje se nalaze u sličnoj situaciji kao ti, koja može pomoći osnaženju tih osoba i prevazilaženju situacija sa kojima si se ti susretao_la.”

Ne znam što bi dalo boljeg savjeta svakom čovjeku na svijetu od Meše Selimovića:

“Da ostanemo uvijek to što jesmo. Sutra. I uvijek. Djeca. Ne veliki, ne odrasli. Da se ne zavlačimo svako u svoju ljusku, da jedno drugom ne dopustimo da budemo što nismo, da se ne gledamo vučjim očima i da se uvijek prepoznamo kad se sretnemo.”

Anzai D.

NJEGOVA LJUBIČANSTVENOST: DISFORIJA

Pripremajući se za ovaj konkurs, razmišljao sam dugo i duboko o tome koji deo svog trans iskustva bih mogao podeliti sa čitaocima. Izgleda mi kao da u mom životu nema ničeg što bi zaslužilo svoje mesto na papiru. Transrodnost mi nije priredila nikakav specifičan događaj koji bi moj um smatrao vrednim pamćenja.

Iskreno, bilo mi je mrsko kopati po sećanjima jednog već istresiranog uma, opterećenog ispitima, nadolazećim operacijama, poslom, diplomskim radom i ostalim ovozemaljskim glupostima. Pomislio sam da bih verovatno trebao da odustanem, ionako nisam dobar u „*dragi dnevniče*“ pričicama.

Očigledno, predomislio sam se. Međutim, neću pisati dragom dnevniku (niti ovde niti igde drugde). Umesto toga, odlučio sam da podelim sa vama neka svoja razmišljanja. To su stvari koje su mi prolazile kroz glavu tokom raznih situacija u životu i nikada se nisam trudio da ih analiziram, do sada. Uglavnom se vrte oko Ljubičanstvenog Čudovišta koje se zove **Disforija**.

Ups, naslov me je preduhitrio.

Školska pravila i uniforme

„*Osnovci nose uniforme.*” Rekla je učiteljica.

Da budem iskren, ta odeća je bila toliko užasna da sam siguran da su je i mnogi cis klinci mrzeli. Priroda mog problema je, međutim, bila drugačija.

U to vreme, sa nekih sedam godina, uglavnom sam odbijao da nosim odeću koja u kojoj sam izgledao kao devojčica, te mi je mama kupovala stvari koje su mi se sviđale. *Blago meni, a?* Nažalost, školski sistem nije bilo ni najmanje briga da li će neko od dece da dovede u pitanje celo svoje postojanje upravo zbog tih užasnih uniformi.

I pre toga su me terali da nosim žensku odeću, i gotovo uvek sam pravio scene, ali ovog puta... Ovog puta sam shvatio da ću tu *stvar* morati da nosim skoro svakog dana, još barem nekoliko godina. Osećao sam se kao da mi je nametnuta neka pogrešna uloga.

Teško je opisati tačan osećaj koji me je prožeo kada sam se prvi put video u ogledalu kabine za presvlačenje. Kad malo razmislim, jezivo je da se dete od sedam godina tako oseća.

„*Zarobljeno*” bi bila dobra reč za to. Ne zarobljen u svom telu, ne. Više kao da sam zarobljen u tuđoj percepciji mene. Zarobljen u tome kako me tretiraju i doživljavaju, zbog tela koje imam.

Sada shvatam da je to verovatno bio i prvi put da je Ljubičanstveno Čudovište isplivalo, prvi put sam tada osetio njegov dodir – dodir Disforije.

„*Gde ti je uniforma?*”

Flekava je. Na pranju je. Nisam je mogao naći. Izgubio sam je. *Svrbi me koža od nje.* Ubacite još neku nasumičnu laž ovde.

Zapravo, imao sam je ja na sebi svaki put kada bih izašao iz kuće. Samo sam izlazio dovoljno rano da sam imao vremena da je sakrijem u podrum naše zgrade. Znao sam da svi oko mene greše, ali još uvek nisam znao kako to da im dokažem. Do tada, odlučio sam da neću da se osećam užasno svaki dan, ako išta mogu da uradim povodom toga.

Ono kada ti telo podivlja

„U određenim godinama tela devojčica i dečaka se menjaju. Dečacima se produbljuje glas, rastu brže i razvijaju im se mišići. Devojčice krvare. Nemoj se uplašiti kada se to desi.” Mama mi je rekla kada sam imao devet godina.

Ma ne. Nema šanse da će se to meni desiti. Nisam *ja* bio u krivu. Odrast ću kao muškarac i pokazati im. Neću krvariti.

„Krvarićeš.” – melodično je šapnulo Ljubičanstveno Čudovište, sa jezivom sigurnošću, negde iz udobne pozadine mog uma.

„Grešiš!” Želeo sam da verujem u to, ali glas Ljubičanstvenog me je idalje držao budnim noću i uredno hranio moju anksioznost još godinama.

Onda se *to* desilo, i srušilo onaj deo mene koji je verovao u nemoguću budućnost. Još i pre toga sam voleo da čitam knjige, stripove i gledam animirane filmove, ali od tog trenutka svet fantazije je postao privlačniji nego ikad. Postepeno mi je bilo sve neugodnije da se bavim sportom, pa sam ubrzo i prestao, iako sam nekada neizmerno uživao u tome. Taj višak energije sam preusmerio na bes koji je počeo da se nagomilava, a metal muzika je bila lek.

Nosio sam crnu odeću kao oklop, a koža, lanci i vojničke čizme su bili neizgovoreno upozorenje.

Ono čega sam se najviše plašio jeste bilo da drugi ne primete moju patnju. Prezirao sam mogućnost da budem percipiran kao žrtva i da me sažaljevaju. Bolje sam se osećao u ulozi zlikovca. Tukao sam se, bogohulio u inat religioznima oko mene, maltretirao druge, *mrzeo*.

„Čak i u svojoj nesreći, ja sam jak.“ Mislio sam.

Kada pogledam unazad, to je zapravo bio najfragilniji period mog života. Ali zahvalan sam na njemu, jer sam tokom tog perioda naišao na ljude, iz najrazličitijih razloga, meni slične. U mraku sam našao svoje prijatelje i stvorio veze koje će trajati celog života.

Ima li nečega na horizontu?

Prijatelji su činili stvari podnošljivim, ali ipak nisam bio srećan. Kako su dani prolazili, Ljubičanstveni je dobijao na snazi, zdravo se hraneći negativnim mislima.

„Konstantno trčim u mestu.“

„Niko ne može stići daleko noseći mrtav teret sa sobom.“

„Ionako nema poente.“

Stvari se nisu menjale i bukvalno sam osećao kao da se davim. Budućnost mi je delovala sumorno.

„Auguries of destruction be a lullaby for rebirth.“
(“Key of the Twilight”, Kajiura Yuki)

Nije bilo nikakve epifanije ili nečeg sličnog. Pretpostavljam da mi je samo dosadilo da živim tako, bez nade. Ova (auto)destruktivna faza nije mogla trajati zauvek, moralo je postojati makar nešto što sam mogao da uradim.

Morao sam prihvatiti da život nikada ne može biti savršen, ali to nije značilo da ne može biti dobar. I dalje su postojale stvari koje su me činile radosnim, trenuci u kojima sam se mogao iskreno nasmešiti. Pokušao sam ozbiljnije razmisliti o budućnosti i šta sam želeo od nje.

Želeo sam da se edukujem. Želeo sam da prođem tranziciju. Želeo sam da se okružim ljudima koji dele svoje sreće i tuge, i prihvataju kada ja delim svoje. Želeo sam nešto da *stvorim*, za promenu.

Ispostavilo se da je sve to dostižno.

Disforija ometa svako razmišljanje o tome šta želiš od svog života i otežava mnoge stvari, ali ono što sam tada otkrio o sebi jeste da je meni borba za moje ciljeve istovremeno značila i borbu protiv disforije. Čak i sada Ljubičanstveno stvorenje nije u potpunosti nestalo, ali kada bolje pogledam, značajno je ugušeno drugim glasovima, veselijih boja.

Još uvek nisam tamo gde želim da budem, ali aktivan sam i svake godine stvari postaju bolje nego prethodne.

*„Consolations, be there
In my dreamland to come
The key to open the door is in your hand
Now take me there”*
 (“Key of the Twilight”, Kajiura Yuki)

Nadam se da ćeš nastaviti da se boriš. Znam da ja hoću.

Leo

BABY BOY

Svi mi prolazimo kroz ta razdoblja otkrivanja. Otkrivanja nas samih, otkrivanja nečeg novog što nas sve vodi do spoznaje nas samih kasnije. Postavljamo si pitanja poput: tko sam ja?, koja je svrha mog postojanja na ovoj planeti?, pripadam li LGBTQ+ zajednici? Sva ta pitanja svode se na jedno, ona nam određuju kakav će nam život biti, jer ako ne znamo odgovoriti na takva neka pitanja ostat ćemo prazne duše jer nećemo dobiti potrebne odgovore koji će ju ispuniti. No, da ne duljim više...

Moje ime je Leo, te ću uskoro navršiti 15 godina. Mnogi bi ljudi rekli „ma joj, daj, ti si samo dijete što ti znaš o životu?“. Vjerovali ili ne mnoga dječurlija poput mene zna i previše. Znamo jer nas zanima, jer se želimo pripremiti za budućnost što bolje možemo te saznati neke sitnice koje će nam pomoći.

Ja sam transrodna osoba (ftm). Sebe volim zvati baby boy (dečkić) jer upravo je to onaj osjećaj koji dobijete kada se autate ili kada napokon spoznate sebe kao osobu koja se duži niz godina skrivala ispod ljuštore u kojoj je odjednom postalo biti pretijesno (u mom slučaju je tako bilo).

Autao sam se svojoj majci nedavno. Napravio sam to tako da sam napisao pismo dugo par stranica na kojem sam izbacio sve svoje moguće osjećaje, svu svoju tugu, zbunjenost i nelagodu

u koži u kojoj sam. Na dan kada sam joj ostavio to pismo stigla mi je poruka tijekom sata povijesti. Uspio sam je nekako na pola pročitati i već sam tada i plakao, skakao skoro i vrištao od sreće. Zamolio sam da me puste na wc samo da mogu tu poruku pročitati do kraja. Suze su i dalje tekle iako sam se smijao toliko da me trbuh na kraju bolio užasno. Prijatelj mi je prišao, pitao me što se dogodilo, što mi je i zašto plačem. Objasnio sam mu sve a on me potapšao po ramenu, pružio mi ruku i rekao „pa di si buraz?!“. Pričao sam sa majkom dugo u noć o toj temi, pričali smo o hormonima, operacijama, curama, o steznicima, tzv. *binder* itd. Pitala me je kako mi može pomoć, olakšat mi stvari da ne prolazim kroz to sam. Rekla je da bez obzira na to ona je tu i uvijek će biti jer sam ipak njeno dijete. Na kraju razgovora ona mi je također pružila ruku i rekla „bok, ja sam mama, a ti?“ na što sam joj stisao ruku snažno i rekao „Ja sam tvoj sin Leo.“ Na kraju smo se zagrlili i prije nego što je otišla spavati rekla je da se ne brinem, da će sve biti u redu, i da zapamtim da je ona tu. I dan danas, iako je prošao koji dan, i dalje se smijem ko ludak i sretan sam čim pomislim na to. Želja mi je jednog dana pomagati osobama LGBTIQ+ zajednice, pričati sa njima, dati im neki savjet i biti im podrška ako je ne bi dobili od nekog drugog, biti im desna ruka.

Duga je priča o mom otkrivanju, mojoj spoznaji. No jedino što želim reći a da to svi zapamte jest to da iako je život posut ružinim laticama i njenim bodljama potrebno je samo podignuti glavu visoko, otresti prašinu sa sebe, povaditi bodlje i ponosno koračati kroz nj. Tom svemu naucila me je moja majka, te također moj prvi Zagreb pride na kojem sam bio 2016. godine.

Zato za kraj ne bojte se ogrnut svojom zastavom i ponosno koračat po svijetu, čak i svemirom s njom oko svog vrata, ne bojte se poljubiti osobu koji volite među hrpetinom ljudi. Ne bojte se koristiti muški/ženski wc. Jednostavno budite ponosni na to što jeste, pokažite ljudima pravu stranu ljubavi i rodnog identiteta, pokažite da smo i mi samo ljudi koji imaju pravo vrištati i slaviti, biti ponosni onime što jesmo.

Ryan

“PRAVO JA” KOJE ČEKA, I OSTALA BIĆA IZ BAJKI

Od djetinjstva su u mojoj svijesti prisutne dvije različite priče o tome „kako treba biti”. Prva govori o tome kako je čudesno i hvale vrijedno biti ono što jesi, uprkos svemu što ti stoji na putu. A ona druga, koja hoda u korak sa tom prvom pričom kaže kako je to prljavo, užasno, kriminalno, đavolsko i vrijedno ruganja, zgražanja, nasilja i smrti. Te se priče prepliću i miješaju, postoje paralelno, a njihove kontradikcije je nepristojno isticati. Trik je u tome da budeš ono svoje „pravo ja”... ali samo onako *kako* ti dozvole, i onoliko *koliko* ti dozvole. Pazi da se slučajno ne zaletiš i da ne narušiš „prirodni” poredak svojim prirodnim postojanjem!

Nemoj paziti. Ta pravila koja predstavljaju kao zakone prirode su jednostavno pravila *ovog sada društva*, koje je jedno od mnogih, u *ovom sada trenutku u istoriji*, koji je jedan od mnogih. Zaboravljamo šta je sve bilo prije nas i šta će sve biti poslije nas, pa padamo u zabludu da smo baš mi izmislili svijet. Cijela se planeta svede na jednu zemlju, jedno selo, jednu sobu, i sve drugo ispadne lažno, manje vrijedno, pogrešno.

Kada se iskobeljaš iz takvih horor priča, nekada se čini kao da samo trebaš duboko udahnuti i sve će pasti na svoje mjesto. Odjednom ćeš biti ono što zaista jesi! To neko *ja* je samo čekalo da ga pustiš iz zatvora, i zna šta da radi dalje.

Možda nekima baš tako i bude, ali meni je išlo malo teže. Nakon svega, mislim da znam zašto je to tako.

Taj osjećaj, ta navika da hodaš, sjediš, dišeš i sanjaš kako ti je prirodno: to je nešto čemu nije dozvoljeno da se izlegne, da nauči da hoda i leti, da se hrani. Nije mu bilo dozvoljeno da izraste iz sjemenke, da upija sunce i da se razvija svojim tokom. Lome ga i kidaju, i zatrpavaju. Zato mu treba prostora i strpljenja. Treba mu da razvije pluća. Treba mu da istražuje, pleše, trči, plače, vrišti, grli, smije se, spava, voli... Najviše od svega, tvom osjećaju treba tvoja dozvola da živi. Nemoj se bojati onoga što je u tebi nepoznato i što nije opisano niti u jednom udžbeniku. Ono za šta ne postoje već izvagane i zapakovane definicije nije nestvarno ili manje vrijedno. Ti si živo biće i sve u tebi je živo i organsko. Znaj da sve bajke od bodljikave žice i jame bez dna ne mogu izbrisati stvarnost otkucaja tvoga srca. Ti ne možeš biti nestvarna_an_so ni da hoćeš.

Kada je započela moja tranzicija, sputavale su me ideje o tome *šta* trebam biti i *kako* to trebam biti, dok je dio mene uporno pitao: pa zar nije cijela poanta ovoga da budeš što jesi? Da budeš ti na svoj način? Da jednostavno *budeš*? Zar je cilj da jednu robiju zamjeniš drugom, da iz jednog mučnog osjećaja nestvarnosti pređeš u drugi, jer navodno imaš dužnost da sebe pod svaku cijenu uklopiš u tuđe zablude?

Trebalo mi je dugo da si dozvolim da dišem iz, za mene, pravih razloga: jer disanje ne traži opravdanje. Jer ovaj naš svijet je star i prastar, i jer su kroz njega promarširale milijarde i milijarde vrsta, neprojeno mnogo bića koja su se borila za opstanak, koja su gladovala, strahovala, voljela, nadala se, plakala, krvarila, rađala, bježala, pronalazila mir, i lutala tražeći komadić neba i zemlje i okeana gdje mogu disati. Zato. Zbog svih svjetova u ovom svemiru, i svih prostranstava ljudskog postojanja. Zato diši, rasti, mijenjaj se. To ti je nepobitno u prirodi.

Rastuži me kada neko pokuša da koristi prirodu protiv raznolikosti. Oni koji se pozivaju na biologiju da nas ubijede kako postoje samo muškarci i žene, i kako ono što nam je među nogama definiše ko smo i kako to jesmo - oni biologiju kao *nauku* i biologiju kao *prirodu* ne poznaju. I to je šteta. Jer kada prirodu pogledamo bez straha i mržnje prema onome što ne poznajemo, što ne možemo kontrolisati i što nije krojeno po našim ličnim mjerama - tada vidimo nevjerovatnu ljepotu raznolikosti i organsku kreativnost živih bića. Prema naučnim procjenama, u ovom trenutku na planeti ima oko trilion (1,000,000,000,000!) vrsta živih bića - vrsta! Od toga samo mrava ima preko 12,000 vrsta... I onda ti kažu šta da oblačiš i kako da sjediš, da ne poremetiš zakone „prirode.“

Svijet nije sigurniji i smisleniji ako iz njega istjeramo sve što i svakoga ko ne stane u nekoliko kutija. Ljepši je, sigurniji i prostraniji kada se prestanemo bojati raznolikosti. To vrijedi unutra isto koliko i vani.

Solidarno!

Teodor

LIČNA PRIČA?

Šta napisati a da već nije napisano i rečeno?

Život transrodnim osobama je težak. Konstantna borba, prihvatanje sebe, prihvatanje porodice, prijatelja, pa i okoline. Izgleda lako, ali u suštini nije.

Kada prihvatiš sebe onakvog kakav si, slijedi autovanje. Prvo se autuješ najboljem prijatelju, pri tom se plašeci odbacivanja. Razgovor zapravo prođe bolje nego što si očekivao, prihvaćen si, imaš ljubav i jaku podršku, i nastavljaš dalje. Otvaraš se polako i ostalima, dobijaš podršku i od njih i osjećaš se odlično. Naravno, nije sve tako bajno, nekad se otvoriš pogrešnim ljudima, i budeš odbačen. Analiziraš situaciju i shvatiš da si odbačen isključivo zbog njihove neinformisanosti, a da zapravo i ne dobiješ priliku da im proširis vidike. Bude ti žao, ne sebe, nego njih. Ali šta da se radi, nastavljaš dalje.

Naravno, kad ideš ulicom, ljudi ti nekad upućuju značajne poglede. Podsmijevaju se tvom izgledu, gurkaju te, neki čak i razmišljaju na glas, pa im se omakne ono najgluplje pitanje koje neko može da ti postavi, a to je: „Je li ovo muško ili žensko?“, a ti se samo okreneš i nasmiješ se. Nema svrhe odgovarati na takvo pitanje, pogotovo ne na ulici.

Kad skupiš dovoljno hrabrosti i samopouzdanja, autuješ se i svojoj porodici. Idalje se plašiš odbacivanja, ali očekuješ podršku i ljubav, kao što si je dobio od svojih prijatelja. Prihvatanje porodice je ona poslednja stavka koja ti je potrebna da bi bio potpun. Ali to nije ono što dobiješ, i to ti zapravo najteže pada.

Nakon izgovorene rečenice „*Ja sam trans, ja sam muškarac.*“ dobio sam uvrede, prijetnje pa čak i ismijavanje od strane porodice. Zbog toga sam se osjećao nesigurno, bezvrijedno. Odlučio sam da ne dozvolim da me to slomi i trudio sam se da što pozitivnije gledam na stvar. Opet, analizirao sam situaciju i shvatio da ni njima nije lako, da i njima treba vremena. Tu mi je najviše pomogao razgovor sa drugim trans osobama. Razmjena iskustava i njihov pogled na moju situaciju su mi znatno olakšali da je i ja sam prihvatim. Kako je vrijeme odmicalo tenzija u kući se smanjivala. Naš odnos se postepeno poboljšavao, ali idalje nisam u potpunosti prihvaćen.

Početak ove godine sam konačno započeo hormonsku terapiju, i postao najsrećniji čovjek na svijetu. Mislim da je od tada zapravo sve krenulo na bolje. Čak uskoro planiram i da obavim razgovor sa majkom upravo na tu temu.

Po prvi pu sam siguran da će sve proći kako treba, i da ću konačno, u kući, biti ono što jesam i biti prihvaćen kao ono što jesam.

SADRŽAJ:

9. *Ari Kajtezović*
DOPUSTIMO SEBI SEBE:
IZVAN DVIJE KUTIJE
15. *Isić Liam*
JAJE JE SVIJET
17. *Jovan Džoli Ulićević*
KAD LJUDI POSTANU SVJETLOST
22. *Luka*
ŽIVOT JE BORBA ZA SEBE
27. *Romeo*
POLIJETANJE, UZLIJETANJE
29. *Neo*
TRANSFORMING MYSELF
34. *M*
UPRKOS SVEMU
36. *Hippie*
NEKA TE STRAH NE SPRIJEČAVA
39. *Aaron*
LET'S OPEN UP A RESTAURANT
IN SANTA FE
43. *Anzai D.*
NJEGOVA LJUBICANSTVENOST: DISFORIJA
48. *Leo*
BABY BOY
50. *Ryan*
„PRAVO JA“ KOJE ČEKA,
I OSTALA BIĆA IZ BAJKI
53. *Teodor*
LIČNA PRIČA?
-
-



This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the Author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.